

Kimitoöns kommuns kulturprogram 2022–2025

Bakgrund

- *Kulturprogrammet under arbete*

De första utkasterna till uppdatering av Kimitoöns kommuns kulturprogram föddes i samarbete mellan kulturenheten och biblioteksväsendet. I bakgrunden till programmet finns *lagen om kommunernas kulturverksamhet* och *lagen om allmänna bibliotek* som reglerar kultur- och biblioteksverksamheten. Dessutom är Kimitoöns kommuns kulturprogram länkat till kommunens strategi och andra enheters program. Kommuninvånarna och kulturaktörerna deltog i planeringen och utformningen av kulturprogrammets innehåll och åtgärder både i workshoppar och genom att svara på en enkät. Innehållet i kulturprogrammet bearbetades ytterligare tillsammans med kommunens olika enheter, välfärdskoordinatoren samt kultur- och fritidsnämnden.

Genom det gemensamma kulturprogrammet stärker kommunens kulturenhet och biblioteksväsendet sitt samarbete. Biblioteket är en kulturleverantör som erbjuder lågtröskeltjänster och det är naturligt att vi tillsammans kan göra mer: nå kommuninvånare, fritidsinvånare och besökare i olika ålder och erbjuda kultur för alla smaker.

Samarbetet med den tredje sektorn och invånarna är en viktig del av sättet att arbeta i framtiden. I Kimitoön finns många aktiva föreningar och aktörer som modigt satsar på sin egen och på gemensam konstnärlig verksamhet. Kulturprogrammet definierar eller begränsar inte deras verksamhet, utan är ett verktyg för kommunens anställda, ledning, förtroendevalda och samarbetspartner.

- *Resultatet av enkäterna och workshopparna*

I svaren på kulturenheten till invånarna efterlystes kommunikation och information i flera kanaler och även språkpolitiken var en angelägen fråga. Kulturens närhet till människan betonades liksom tanken om att "kulturen förenar människor". Ett önskemål var mer fokuserad kulturverksamhet för olika målgrupper och ett annat att kulturutbud skulle ordnas runt om i kommunen. Dessutom behövs det satsningar på ett mångsidigt och tillgängligt kulturutbud.

I kulturenhetens workshop för kulturaktörerna betonades resurserna och satsningarna på dem samt det pedagogiska kulturarbetet. Framför allt lyfte man fram behovet av att göra ungdomar och barn till en aktiv del av det kulturella arbetet. Dessutom önskades att kulturenheten förmedlar budskapet om möjligheterna på kulturfältet till andra kommunala enheter och till de tjänster som överförs till välfärdsområdet.

I en kulturworkshop som var öppen för alla presenterades flera åtgärdsidéer. Att tillhandahålla högkvalitativ konst- och kulturverksamhet för att förebygga marginalisering betonades som en metod och en faktor som förenar människor. Det upplevdes som mycket viktigt att kulturtjänster tillhandahålls på olika håll i kommunen i olika former och i olika experiment, så att människor exponeras för kulturen också utan att de märker det. Man ville att kulturen inte bara ska vara något för en liten grupp, utan en del av allas liv och vardag.

- *Välfärd genom kulturen*

I och med social- och hälsovårdsreformen står kommunen inför en förändring. Då social- och hälsovårdsväsendet överförs till välfärdsområdena kvarstår ansvaret för det förebyggande arbetet hos kommunerna. Välfärden omdefinieras: det är inte bara fråga om hälsovård, utan i större utsträckning om ett gott liv, som alltså också påverkas av de tjänster som kommunerna ska tillhandahålla även i framtiden. Genom att främja kultur och konst kan man bland annat påverka kommuninvånarnas välbefinnande och delaktighet samt kommunens livskraft.

Det finns forskning som visar att kulturen och biblioteket har många effekter som gynnar välbefinnande, hälsa och lärande. Kultur och konst stärker den kognitiva prestationsförmågan och kommunikationsfärdigheterna, ökar självförståelsen och förmågan att förstå andra samt den mentala

flexibiliteten. Välbefinnande, kunnande och vitalitet inom bibliotekstjänsterna innebär lika möjligheter till inhämtande och användning av information, till läsning, lyssnande, observation, lärande, hobbyer och medborgarverksamhet. Förändringar och kriser i samhället kommer att ytterligare öka behovet av bibliotekstjänster som en källa till öppen information och som en katalysator för demokrati, yttrandefrihet, livslångt lärande och multilitteracitet.

Med kultur- och biblioteksverksamhet byggs en bro mellan olika befolkningsgrupper samt mellan det förflutna och framtiden. Biblioteket är dessutom kommunens kulturella välfärdscenter, som för sin del gör det möjligt för enskilda personer att vara delaktiga och engagera sig på ett ansvarsfullt sätt.

- *Mental kristållighet är en del av samhällets totala säkerhet*

Enligt säkerhetsstrategin för samhället (YTS 2017) är den mentala kristålligheten nödvändig för att samhället ska fungera. Med mental kristållighet avses individers, sammanslutningars och samhällets samt nationens förmåga att utstå den mentala press som krissituationer orsakar och klara av effekterna av dem. Bildning i bred bemärkelse spelar en central roll i att stärka både enskilda medborgares och samhällets resiliens. Kultur och konst samt motion och idrott bidrar för sin del till den mentala försörjningsberedskapen. Med tanke på välbefinnandet räcker det inte långt att bara trygga de grundläggande behoven, utan kultur- och bibliotekstjänster behövs för att erbjuda, utveckla och skapa upplevelser.

Enligt vårens enkät till invånarna är kultur- och bibliotekstjänsterna redan nu en viktig del av Kimitoöbornas välbefinnande, och kommunens kulturenhet är starkt engagerad i kommunens välfärdsarbete. Välfärden har också i och med den kommande reformen lyfts fram i centrum för det uppdaterade kulturprogrammet, dock utan att förglömma konstens egenvärde eller det professionella kulturarbetet.

FOKUSOMRÅDEN I KULTURPROGRAMMET

I framtidens Kimitoön ses kulturtjänsterna och biblioteket som en styrka hos kommunen som det lönar sig att satsa på. Kulturen är också en viktig del av kommunens arbete för att främja välfärd och hälsa. Fungerande kultur- och bibliotekstjänster ökar bildningen och den mentala tillväxten samt bidrar till livslångt lärande och bättre medborgarfärdigheter. De skapar trivsel i boendemiljön, stärker kommunens dragningskraft och främjar delaktigheten.

Kulturen är en viktig del av människors välbefinnande och erfarenhet av delaktighet. I framtidens Kimitoön kan varje kommuninvånare genom sitt eget deltagande påverka utvecklingen av kulturlivet. Grunden för det gemensamt skapade kulturklimatet är fördomsfri ÖPPENHET, genuin NÄRVARO och stolt EGENART.

Som ett resultat av vårens 2022 arbete har vi sammanställt ett kulturprogram som lyfter fram tre fokusområden med sina mål.

I. KULTUREN ÄR ALLAS RÄTTIGHET

Mål: FRÄMJA JÄMLIKHET OCH MÅNGFALD

Kultur är inte något för bara en liten grupp, utan allas rätt. Kultur är konst, hobby, upplevelser, erfarenhet, samvaro, bildning och rekreation. Kommuninvånarna har lika möjlighet att delta i dessa aktiviteter och kommunen stöder möjligheterna till kreativt uttryck samt till utövande och upplevelse av konst. Både kultur- och biblioteksarbetet utgår från demokrati, invånarfokus, jämlikhet, hållbar utveckling samt kulturell mångfald och dialog. Målet är att främja lika möjligheter till bildning och kultur för alla i befolkningen.

- > Utföra målinriktat kulturarbete, till exempel uppsökande kulturarbete och utveckla nya konkreta verksamhetsmodeller för mångprofessionellt samarbete samt lyfta fram det arbete som redan har utförts.
- > Utveckla den regionala jämlikheten inom kulturverksamheten i kommunen.
 - > Överskrida kommunens sektorsgränser och därigenom främja multilitteracitet som skapar möjligheter att delta i samhällslivet som fullvärdig medlem.
- > Aktivt delta i nätverk och projekt som överskrider kommungränserna.
- > Tvåspråkigheten är en rikedom och vi erbjuder kultur på båda språken. Vi uppmuntrar alla att delta i evenemang, även om de hålls på ett annat språk än det egna.
- > Erbjuda möjligheter till målinriktad konst- och kulturfostran via olika kultur- och konstformer.

Mål: UTVECKLA TILLGÄNGLIGHETEN

Kulturen finns mångsidigt tillgänglig för alla att använda och delta i. Då kulturtjänster ordnas beaktas tillgängligheten med sina olika delområden. Fysiska hinder, brist på information eller sällskap, språket eller platsen för verksamheten bör inte påverka deltagandet. Det kulturella innehållet är i ett lämpligt förhållande kvalitativt och professionellt samt människonära, den uppmuntrar till aktivt deltagande och nya experiment inom kultur. Tonvikten läggs på människonära lågtröskelaktiviteter. Huvudsaken är att alla känner sig välkomna till kulturen.

- > Ta bättre hänsyn till hinder för deltagande (fysiska och sociala).
- > Vi tar hänsyn till att bibliotekens närtjänsters roll i att erbjuda information och utrymmen för alla kommer att stärkas i och med social- och hälsovårdsreformen.
- > Utveckla kulturtjänster som tar sig dit där människorna finns.
- > Kommunicera om verksamheten på ett så tydligt och mångsidigt sätt som möjligt.
- > Ordna aktiviteter och evenemang som gör det möjligt att delta med låg tröskel.
- > Använda kulturinnehåll för att förbättra livskvaliteten för äldre, stödjade barn och familjer och ungdomars tillväxt.
- > Öka möjligheterna att delta på distans.

2. KULTUR ÄR VÄLBEFINNANDE OCH DELTAGANDE

Mål: SKAPA EN KULTUR AV DELAKTIGHET

Kultur skapar delaktighet och gemenskap och ökar den lokala livskraften. Kommuninvånarna, kulturaktörerna och fritidsinvånarna har möjlighet att vara med och skapa, utforma och förverkliga kultur. Att uppleva och göra något tillsammans bidrar till välbefinnandet. Kommunen stöder professionellt konstnärligt arbete och professionell konstnärlig verksamhet med hjälp av understöd och samarbete.

- > Årligen dela ut kommunala kulturbidrag, verksamhets- och projektbidrag till föreningar, arbetsgrupper och enskilda kulturaktörer.

- > Ordna kulturmöten för kulturaktörer/kulturintresserade invånare minst två gånger om året.
- > Utnyttja kulturaktörernas och föreningarnas kompetens och samarbeta.
- > Främja en öppen, lyhörd attityd: våga inspirera och inspireras, pröva på, misslyckas och lära.
- > Utöver det traditionsenliga kulturutbudet som ordnas kontinuerligt sträva efter att förankra kulturen också på olika delar av ön.
- > Stödja den gemenskap som skapas av närbiblioteken.

Mål: GENOM SAMARBETE STÄRKA VÄLFÄRDSEFFEKTERNA AV KULTUREN

Att öka den kulturella välfärden är en satsning på framtiden. Det kräver att man identifierar betydelsen av att konsten och kulturen främjar hälsa och välbefinnande samt ett närmare och mer engagerat samarbete mellan aktörerna. Kulturens förebyggande roll blir allt viktigare i och med social- och hälsovårdsreformen. Målet för kulturenheten och biblioteksväsendet är att utvidga det mångprofessionella samarbetet med kommunens övriga enheter och de välfärds- och socialtjänster som överförs.

- > Följa samhällliga signaler, undersökningar om och mått på välbefinnande samt indikatorer från fältet, så att kulturverksamheten kan inriktas på de behov som uppkommit.
- > Ytterligare öka det mångprofessionella samarbetet mellan enheterna och föra in kulturellt välbefinnande i vård- och socialarbetet.
- > Följa med tiden. Beakta samhällliga förändringar och reagera på dem på ett flexibelt sätt.
- > Informera mångprofessionella nätverk om hurdana arbetsmetoder och idéer aktörerna på kulturfältet kan bistå med gällande kulturellt välmående.
- > Öka tillgången till kulturupplevelser och kulturaktiviteter för personer som bor på institutioner och för klienter inom dagverksamheten och hemvården.
- > Känna på kulturens potential för att förbättra vardagen för personer som riskerar att bli marginaliserade. Stärka bibliotekets och kulturenhetens samarbete med kommunens sysselsättningstjänster.
- > I kommunens byggprojekt fortsätta att tillämpa procentprincipen och i mån av möjlighet satsa på offentlig konst.

3. KULTUREN LIKNAR SINA SKAPARE

Mål: UPPMUNTRA TILL KULTURVERKSAMHET PÅ EGET INITIATIV

I Kimitoöns kommun finns redan många aktiva kulturproffs och mångsidiga evenemang. Syftet med kulturtjänsterna är att uppmuntra kommuninvånarna inte bara till att vara aktiva kulturkonsumenter utan också till att bli aktiva kulturskapare. Vi arbetar för bättre möjligheter till kreativt uttryck och kreativ verksamhet, till skapande och erfarenhet av kultur och konst samt till därmed sammanhängande medborgarverksamhet. Det finns styrka i samarbetet och tillsammans kan vi göra kulturen i kommunen synlig och hörbar.

- > Uppmuntra kommuninvånarna till kulturverksamhet på eget initiativ och främja medborgaraktivitet.
- > Inom de ramar som kulturenhetens resurser tillåter delta som initiativtagare och som en aktiv part i samarbetet för att skapa och etablera frivilliga kulturprojekt och hobbyengagemang.
- > Förverkliga det som just vi behöver och vill i Kimitoön.

Mål: LYFTA UPP KULTURARVET

Kunskap om det lokala kulturarvet bidrar till förankring i regionen och gör det möjligt att vara en aktiv del av samhället. Med kännedom om historien kan människan gestalta sig själv som en del av sin tid och förstå den bakgrund som lett fram till nuet. På den här grunden kan också en betydelsefull framtid byggas upp. Kulturen och biblioteket tar i sin verksamhet hänsyn till regionens särdrag och bidrar till att bevara kulturarvet. Detta är samtidigt ett viktigt samarbete som utförs tillsammans med kommuninvånarna. Kimitoön är en region med egenart och det ska vi hålla fast vid också i framtiden. I kultursfären ska var och en få vara sig själv.

- > Stödja bevarande och användning av kulturarvet samt åtgärder för att utveckla den lokala identiteten.
- > Lyfta fram naturvärden som är viktiga för skärgården och landsbygden genom konst och kultur.
- > Uppmuntra till generationsöverskridande verksamhet så att traditionerna kan fortsätta även i framtiden.
- > Uppmuntra barn och unga att engagera sig aktivt i arbetet i anslutning till kultur och hobbyer. Utöver att ta del av kulturella erfarenheter och medverka i grupper uppmuntras barn och unga att engagera sig i att påverka och bygga upp kommunens kulturliv. Genom att människor deltar lever kulturarvet, föreningarna och annan gemenskapsverksamhet vidare från generation till generation.

SLUTORD

I Kimitoöns kulturprogram 2022–2025 finns riktlinjer för kulturarbetet. I och med social- och hälsovårdsreformen befinner vi oss i en särskild övergångsfas. De konkreta konsekvenserna av förändringen för kommunens verksamhet är inte helt förutsebara. Därför är det ännu viktigare att följa signalerna från fältet, att ta hänsyn till och reagera flexibelt på förändringar i samhället. Kulturens inverkan på välbefinnandet måste i allt högre grad ses mot bakgrund av den förebyggande rollen. Kulturen ger oss möjlighet att främja välfärden i samarbete med andra enheter. Även här är ett flexibelt, utvecklingsvänligt, rättidigt och lyhört arbetsgrepp på sin plats.

Det uppdaterade kulturprogrammet är ett öppet verktyg som möjliggör agilt testande och utförande. Arbetet är långsiktigt, tålmodigt och målinriktat. Förändringarna sker inte i en handvändning, men det viktigaste är att riktningen är rätt. Även om inte alla önskemål från kommuninvånarna eller samarbetsparterna kan tillgodoses prioriterar vi en kontinuerlig dialog och ett empatiskt tillvägagångssätt. När vi alla arbetar tillsammans kan vi göra mer.

Ansvar och uppföljning

- I slutet av året kommer framgångarna, prestationerna, den konkreta situationen att mätas. Då ser vi över det som har gjorts och funderar över hur framgångsrika åtgärderna har varit, hur den fortsatta utvecklingen borde se ut och vilka nya idéer som har dykt upp.

- Vi upprätthåller en positiv attityd till utveckling. Det är värdefullt att ha ett öppet sinne även om allt inte går att genomföra eller om allt inte alltid går som planerat.
- Vi skapar konkreta modeller för samarbete och åtgärder, särskilt när det gäller uppgifter som kräver ett mångprofessionellt nätverk. Med begränsade resurser är samarbetet en nyckelfaktor.
- Man måste komma ihåg att allt kulturutbud inte syns utåt, att målinriktat kulturarbete till exempel i servicehus inte alltid syns eller hörs, men att det ändå är lika viktigt som synligare kulturutbud. Kulturarbetet är omfattande och sektorsövergripande och även i målinriktade uppgifter finns en strävan att lyssna på den som använder tjänsten.
- Vi lyssnar, observerar, studerar och utvecklar! Kulturprogrammet är ett öppet verktyg som möjliggör flexibelt testande och utförande. Vi kan inte alltid förverkliga allt och allas önskemål, men vi vill främja debatten och förståelsen.
- Vi beaktar resurserna. I och med samhällliga förändringar blir kultur- och biblioteksväsendets arbetsuppgifter alltmer mångskiftande. Det är kommunens uppgift att säkerställa tillräckliga resurser för att enheternas verksamhet ska kunna uppfylla de lagstadgade kraven.